

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์พิธีกรรมผูกข้อมือของกะเหรี่ยงสะกอตามแนวพุทธจริยศาสตร์มี
วัตถุประสงค์ในการศึกษาอยู่ด้วยกัน ๓ ประการ คือ

๑. เพื่อศึกษาพุทธจริยศาสตร์ในพระไตรปิฎก
๒. เพื่อศึกษาพิธีกรรมการผูกข้อมือของกะเหรี่ยงสะกอ
๓. เพื่อวิเคราะห์พิธีกรรมการผูกข้อมือของกะเหรี่ยงสะกอตามแนวพุทธจริยศาสตร์

ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยจากการศึกษาครั้งนี้ได้ดังต่อไปนี้

๑. ศึกษาพุทธจริยศาสตร์ในพระไตรปิฎก

จากการศึกษาพุทธจริยศาสตร์ทำให้ทราบว่าพุทธจริยศาสตร์หรือจริยศาสตร์แนวพุทธนี้เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยหลักเกณฑ์ทางจริยธรรมโดยพุทธองค์ได้วางไว้เป็นมาตรฐาน เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติของมนุษย์เพื่อเป็นฐานไปสู่อุดมคติสูงสุดของพุทธศาสนา ลักษณะของพุทธจริยศาสตร์มีลักษณะไม่ได้บังคับ คือ ไม่มีกฎหรือข้อบังคับให้ต้องกระทำตามเหมือนกับกฎหมายที่ตราไว้เพื่อต้องปฏิบัติ มีลักษณะสมบูรณ์ คือ เป็นความพหุติที่มีลักษณะที่แน่นอนตายตัวไม่มีการเปลี่ยนแปลง ครอบคลุมมนุษย์ทุกคนซึ่งเป็นข้อเท็จจริงในธรรมชาติ โดยพุทธศาสนาได้แบ่งออกไว้เป็นสองส่วน คือ ส่วนแรก เรียกว่า สัจธรรม ส่วนที่สอง เรียกว่า ศีลธรรม สัจธรรม คือ ข้อเท็จจริงที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ข้อเท็จจริงประการนี้จะคงอยู่ในธรรมชาติต่อไป ศีลธรรม คือ ข้อเท็จจริงที่เป็นข้อปฏิบัติให้ดำเนินตาม พุทธจริยศาสตร์เป็นเรื่องของการพิจารณาคุณค่าทางจริยธรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมว่า สิ่งใดดี สิ่งใดไม่มี สิ่งใดควร สิ่งใดไม่ควร โดยใช้เจตนาในการพิจารณาเป็นขั้นพื้นฐานในเกณฑ์พิจารณา ซึ่งจะเป็นเรื่องของการละเว้น และการประพฤติ คือ การละเว้นกายทุจริต การละเว้นวจีทุจริตและการละเว้นมโนทุจริต เรียกว่า ทุจริต ๓ โดยให้กลับมา ประพฤติชอบด้วยกาย ประพฤติชอบด้วยวาจาและประพฤติชอบด้วยใจ โดยมีเป้าหมายเพื่อ

1. ประโยชน์ในปัจจุบัน ที่เรียกว่า ทิฏฐธัมมิกัตถะ
2. ประโยชน์ในเบื้องหน้า ที่เรียกว่า สัมปรายิกัตถะ
3. ประโยชน์สูงสุด ที่เรียกว่า ปรমัตถะ

เมื่อมีเป้าหมายจึงมีวิธีการที่จะเข้าสู่เป้าหมายสูงสุดของพุทธจริยศาสตร์ โดยใช้กระบวนการของไตรสิกขา เพื่อพัฒนาตนเข้าไปสู่เป้าหมาย ทั้งนี้เองหลักไตรสิกขานี้เป็นหลักคำสอนที่สอดคล้องกับองค์ประกอบของการดำเนินชีวิต ประกอบด้วย อธิศีลสิกขา อธิจิตตสิกขา และอธิปัญญาสิกขา กล่าวคือ ศีล สมาธิ ปัญญา นั่นเอง และหลักไตรสิกขานี้เองเมื่อนำมาแสดงเป็นคำสอนในภาคปฏิบัติแล้วจะปรากฏตรงกับในหลักของโอวาทปาฏิโมกข์ ที่พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ คือ

๑. สัพพปาปัสสะ อกรรมัง คือ เว้นจากการประพฤติดชั่ว

๒. กุสลัสสูปสัมปทา คือ ประกอบสุจริต

๓. สจิตตปริโยทปนัง คือ ทำจิตใจให้บริสุทธิ์

ฉะนั้นแล้วกล่าวสรุปได้ว่า พุทธจริยศาสตร์เป็นข้อปฏิบัติที่ไม่ได้เป็นข้อบังคับ โดยเป็นไปเพื่อขัดเกลาหรือพัฒนาศักยภาพของความเป็นมนุษย์ให้มีคุณธรรมสูงขึ้นไปตามลำดับของพุทธจริยศาสตร์ที่ได้วางไว้ดังกล่าวไว้แล้วข้างต้น

๒. ศึกษาพิธีกรรมการผูกข้อมือของกะเหรี่ยงสะกอ

จากการศึกษาพิธีกรรมการผูกข้อมือของกะเหรี่ยงสะกอนี้ทำให้ทราบว่าพิธีกรรมการผูกข้อมือของกะเหรี่ยงนี้สืบทอดกันมาโดยการปฏิบัติจากรุ่นสู่รุ่น โดยมีความเชื่อเรื่องขวัญ ที่เชื่อว่าขวัญของชาวกะเหรี่ยงสะกอนี้มีอยู่ ๓๗ ขวัญ เมื่อขวัญตกหล่นหายไปก็จะทำให้เกิดอาการเจ็บไข้ได้ป่วย เมื่อเป็นเช่นนี้จึงต้องมีการผูกข้อมือเพื่อเรียกขวัญให้กลับมาอยู่กับเนื้อกับตัว จะทำให้อาการเหล่านั้นหายไป เป้าหมายของการผูกข้อมือนี้เพื่อเป็นการล่อขวัญหรือเรียกขวัญให้กลับมาอยู่กับเจ้าของขวัญ ซึ่งในการประกอบพิธีกรรมการผูกข้อมือนั้นต้องประกอบด้วยผู้นำการผูกข้อมือหรือฮีโซ่ ในการเป็นผู้เริ่มประกอบพิธีกรรม แล้วชาวบ้านครอบครัวอื่นๆก็จะประกอบพิธีกรรมตาม โดยการประกอบพิธีแต่ละครั้งจะมีผู้ประกอบพิธี ผู้รับการผูกข้อมือ ผู้ร่วมงานการผูกข้อมือ ที่จะอยู่ร่วมงาน โดยมีเป้าหมายเชิงส่วนตัว คือ เพื่อเป็นการล่อขวัญหรือเรียกขวัญให้กลับมา เป้าหมายเชิงสังคม คือ เป็นการเสริมสร้างความรักความผูกพันในครอบครัวและสังคม ก่อให้เกิดความสามัคคีกัน เป็นการแสดงให้เห็นถึงการเคารพวัฒนธรรมประเพณีหรือกฎข้อบังคับที่อยู่ร่วมกัน วิธีการเข้าถึงเป้าหมายได้นั้นต้องอาศัยคติความเชื่อและการประกอบพิธีผูกข้อมือร่วมกันซึ่งแสดงให้เห็นว่าขวัญเป็นส่วนสำคัญของมนุษย์ซึ่งเป็นเรื่องของจิตวิญญาณแต่ละบุคคล ในวันประกอบพิธีกรรมนั้นจะใช้เวลาอยู่ ๒-๓ วัน ขึ้นอยู่กับว่าหมู่บ้านไหนมีจำนวนประชากรมาก วันแรกหรือก่อนวันงานจะมีการเตรียมอุปกรณ์สิ่งต่างๆเอาไว้วันที่สองหรือวันงาน ช่วงเวลาเช้าจะเป็นการผูกข้อมือ ช่วงบ่ายก็จะเป็นการพากันไปประกอบพิธีใน

บ้านหลังอื่นๆจนครบทุกหลัง วันที่สาม คือ การไปร่วมกันประกอบพิธีกรรมให้กับบ้านหลังอื่นๆที่ไปยัง ไม่ครบต่อจากวันงาน ซึ่งพิธีกรรมการผูกข้อมือของกะเหรี่ยงสะกอจะจัดขึ้นทุกๆปี ปีละ ๒ ครั้ง โดยจะตรงกับ เดือนกุมภาพันธ์และเดือนสิงหาคมของทุกปี หลังจากที่ได้รับการผูกข้อมือแล้วทำให้ผู้ได้รับการผูกข้อมือมีขวัญและกำลังใจในการดำเนินใช้ชีวิต ก่อให้เกิดความรักความผูกพันกันในครอบครัวมากขึ้น มีการเคารพเชื่อฟังปฏิบัติตามกฎข้อระเบียบสังคมมากขึ้น ทำให้สังคมมีความสุขอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข ซึ่งสรุปได้จากความแตกต่างกันของหมู่บ้านที่มีการผูกข้อมือและหมู่บ้านที่ไม่มีการผูกข้อมือแล้ว ในสังคมกะเหรี่ยงสะกอ ทั้งความเป็นมา คติความเชื่อ และเป้าหมายของพิธีกรรมการผูกข้อมือนี้นี้ล้วนแล้วต้องการให้ตนเองมีความสุขและสังคมอยู่อย่างสงบ ทั้งยังเป็นการรักษาไว้ซึ่งประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของกะเหรี่ยงสะกอเองอีกด้วย

๓. วิเคราะห์พิธีกรรมการผูกข้อมือของกะเหรี่ยงสะกอตามแนวพุทธจริยศาสตร์

จากการวิเคราะห์พิธีกรรมการผูกข้อมือของกะเหรี่ยงสะกอตามแนวพุทธจริยศาสตร์นี้ทำให้ทราบว่า การผูกข้อมือของกะเหรี่ยงสะกอสะกอนี้มีประเพณีกรรมที่เป็นการทุจริตประการหนึ่งนั่นก็คือ กายทุจริต กายทุจริตในที่นี้คือ การฆ่าหรือตัดชีวิต ฆ่าไก่หรือหมูในการทำอาหารเพื่อใช้ประกอบในพิธีกรรม กายทุจริตประการนี้ไม่เป็นไปตามหลักของพุทธจริยศาสตร์คือไม่ถูกต้องตาม ส่วนวจีทุจริตและมโนทุจริตนั้นเวลาผูกข้อมือชาวกะเหรี่ยงจะไม่ประพฤติหรือละเมิดลงไป ส่วนของการให้ประพฤติหรือสุจริตทั้งสามประการนี้ กายสุจริตคือการพูดชอบด้วยกายประเด็นตรงนี้ในเวลาผูกข้อมือชาวกะเหรี่ยงสะกอนั้นกระทำไม่ได้ ไม่สามารถละเว้นจากฆ่าสัตว์ได้ เพราะพิธีกรรมการผูกข้อมือจำเป็นที่จะต้องใช้สัตว์นั่นก็คือ ไก่หรือหมู ในการใช้ประกอบอาหาร ส่วนอีกสองข้อที่เหลือของการประกอบสุจริตนั้นคือ วจีสจฺจฺริต และมโนสุจฺจฺริต นั้นเวลาผูกข้อมือชาวกะเหรี่ยงสะกอสามารถกระทำหรือประกอบวจีสจฺจฺริตและมโนสุจฺจฺริตได้ เมื่อไปดูถึงเกณฑ์การตัดสินในทางพุทธจริยศาสตร์แล้วนั้นจะเห็นถึงการกระทำที่ไม่เป็นกุศลคือ การฆ่าสัตว์ เป็นการกระทำที่เบียดเบียนคนอื่นนั่นคือสัตว์ การฆ่าหรือลดทอนชีวิตคนอื่นก็ย่อมไม่เป็นที่ยอมรับของบัณฑิตหรือปราชญ์เช่นเดียวกัน ผลของการกระทำคือการผูกข้อมือแม้จะเป็นเพื่อประโยชน์สุขตนและส่วนรวมก็ย่อมไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของพุทธจริยศาสตร์แม้ว่าจะมีเจตนาที่เป็นกุศลก็ตาม เมื่อวิธีการยังไม่สมบูรณ์คือ มีการเบียดเบียนอยู่ ผลของการกระทำนั้นจะออกมาเป็นบวกหรือลบในทางพุทธจริยศาสตร์ย่อมไม่ดีไม่ถูกต้อง

หากเรามองการผูกข้อมือในแง่ของการผูกข้อมือนั้น คือ เจตนาเริ่มแรกของการผูกข้อมือคือการล่อหรือเรียกขวัญเพื่อให้ขวัญกลับมาอยู่กับเจ้าของ เป็นเจตนาที่ดีคือการช่วยให้คนพ้นทุกข์ การผูกข้อมือนั้นก็ไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่น เมื่อเจตนาดี ไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่นบัณฑิตหรือปราชญ์รู้จักย่อมสรรเสริญการกระทำนั้น การกระทำนั้นคือการผูกข้อมือย่อมเกิดประโยชน์และความสุขทั้งทางตรงและทางอ้อมให้กับสังคม การกระทำคือการผูกข้อมือย่อมเป็นการกระทำที่ดีที่ถูกต้อง นี่คือ

การมองในแง่ส่วนการผูกข้อมือนี้อาจกล่าวโดยสรุปแล้วก็คือ หากมองพิธีกรรมการผูกข้อมือเป็นองค์รวมก็ไม่เป็นเรื่องไม่ดีไม่ถูกต้อง แต่หากมองการผูกข้อมือแยกส่วนคือมองในแง่เฉพาะการผูกข้อมือก็เป็นเรื่องที่ดีที่ถูกต้อง

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้มุ่งเน้นศึกษาพิธีกรรมการผูกข้อมือของกะเหรี่ยงสะกอที่ยึดถือปฏิบัติกันมาเป็นเวลาหลายทศวรรษ โดยวิเคราะห์การผูกข้อมือผ่านหลักพุทธจริยศาสตร์ เพื่อต้องการทราบว่าพิธีกรรมการผูกข้อมือของกะเหรี่ยงสะกอนั้นมีเป้าหมายเช่นเดียวพุทธจริยศาสตร์หรือไม่ แล้วอยู่ในระดับใดของพุทธจริยศาสตร์เพื่อเป็นการสนับสนุนให้พิธีกรรมการผูกข้อมือของกะเหรี่ยงสะกอได้คงดำรงอยู่สืบต่อไปทั้งนี้ก็เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตื้นเขินให้เกิดขึ้นกับชาวกะเหรี่ยงสะกอรุ่นหลังให้มีความตระหนักเห็นถึงคุณค่าการผูกข้อมือและเพื่อเกิดความเข้าใจกับบุคคลอื่นที่มีความสนใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตหรือแม้กระทั่งความเชื่อของชาวกะเหรี่ยงสะกออีกด้วยและสืบไป โดยผู้วิจัยขอเสนอหัวข้อการวิจัยต่อไปที่น่าจะเป็นประโยชน์ดังนี้

๑. ควรจะมีการศึกษาการศึกษาการผูกข้อมือกะเหรี่ยงสะกอโดยผ่านกรอบแนวคิดประโยชน์นิยม
๒. ควรจะมีการศึกษาคุณวิทยาในพิธีกรรมการผูกข้อมือของกะเหรี่ยงสะกอ
๓. ควรจะมีการศึกษาสัญลักษณ์วิทยาและสร้างความหมายในพิธีกรรมการผูกข้อมือของกะเหรี่ยงสะกอ